ШЖҚ «Облыстық АИТВ-ның алдын алу орталығы» МКК
клиникалық-диагностикалық зертхана бөлімі

ЖИНАЛЫС ХАТТАМАСЫ

Талдықорған қ. 30 қазан 2026 ж.

Қатысқандар:клиникалық-диагностикалық зертхананың меңгерушісі Думбирова М.М., зертхана мен шаруашылық бөлім қызмекерлері

Күн тәртібінде: «Денсаулық сақтау саласындағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: практикалық кейстер және оларды азайту тетіктері туралы» баяндама

***Комплаенс-офицер Г.Д.Салимов*:** Құрметті әріптестер!

Бүгін біз сіздермен әрқайсымызға қатысты, бейіндік құрылымда немесе қызмет көрсету секторында жұмыс істесек те, маңызды тақырып туралы сөйлесеміз. Әңгіме денсаулық сақтау саласындағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдері туралы болмақ. Бір қарағанда, сыбайлас жемқорлық — бұл үлкен ақшалармен және жоғары кабинеттермен байланысты алыс нәрсе сияқты көрінуі мүмкін. Бірақ іс жүзінде медицинада біз қалағанымыздан әлдеқайда жиі тұрмыстық сыбайлас жемқорлыққа тап боламыз. Және дәл осы құқық бұзушылықтар көптеген азаматтардың өміріне тікелей әсер етеді.

Мұнда өз құқықтық мәртебемізді дұрыс түсіну үшін бірден маңызды нақтылау жасау қажет. Біздің кәсіпорын квазимемлекеттік сектор субъектілеріне жатады. Біз мемлекеттік қызметшілер болмасақ та, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнама бізге де толық көлемде қолданылады.

Күнделікті өмірде тап болуымыз мүмкін нақты жағдайларды талдап көрейік. Елестетіп көріңізші, өзіне көмек көрсетілген науқас дәрігерге немесе медбикеге алғыс білдіргісі келеді. Ол ақша, қымбат сыйлық немесе санаторияда емделу ақысын төлеуді ұсынады. Бұл заңсыз материалдық сыйақы алуға байланысты тәуекелдің классикалық мысалы. Квазимемлекеттік секторда басқару функцияларын орындайтын адамдарға бұған тікелей тыйым салынған. Сонымен қатар, түсіну маңызды: егер сыйлық қызметкердің білімінен тыс түссе, заң оны жеті күнтізбелік күн ішінде мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті органға өткізуді, ал шотқа түскен ақшаны екі апталық мерзімде бюджетке аударуды міндеттейді. Бұл формальдылық емес, нақты талап. Сондықтан, егер науқас алғыс білдіруге қатты тырысса, ең дұрыс әрі қауіпсіз жол — сыпайы түрде бас тартып, көрсетілген көмектің дәрігердің немесе медбикенің жұмысы екенін және олардың мұндай назар белгілерін қабылдауға құқығы жоқ екенін түсіндіру.

Екінші, кем емес маңызды және күрделі тәуекел — бұл мүдделер қақтығысы. Бұл қызметкердің жеке мүдделілігі оның өз лауазымдық міндеттерін объективті орындауына әсер етуі мүмкін жағдай. Медицинада

бұл әртүрлі көрініс табуы мүмкін. Мысалы, бөлімше меңгерушісі медициналық бұйымдарды сатып алу жөніндегі комиссияға қатысады, ал сонымен бірге оның жақын туыстары осы бұйымдарды жеткізіп беретін компанияға иелік етеді. Немесе дәрігер белгілі бір фармацевтикалық компанияның препараттарымен емдеуді тағайындайды, өйткені ол оның өкілдерінен әрбір жазылған науқас үшін сыйақы алады. Бұл әрдайым тікелей парақорлық емес, бірақ бұл дәрігердің кәсіби шешімдері оның жеке пайдасымен, ал науқастың мүдделерімен емес, басшылыққа алынуы мүмкін жағдайлар жасау. Заңнама мүдделер қақтығысының алдын алуды квазимемлекеттік сектор субъектілері үшін негізгі талаптардың біріне жатқызады. Біз үшін бұл осындай жағдайды сезінген бойда тікелей басшыны және комплаенс-қызметті хабардар ету міндетін білдіреді. Оны жасыру — өзіңізді де, бүкіл ұйымды да қауіп-қатерге ұшырату деген сөз.

Тәуекелдердің үшінші қабаты күнделікті жұмыс процестерімен байланысты. Мысалы, жеткізушілермен бейресми қатынастар. Шығын материалдарын немесе дәрі-дәрмектерді жеткізетін компанияның өкілі корпоративтік мерекенің ақысын төлеуді, конференцияға сапарды қаржыландыруды ұсынғанда немесе жай ғана логотипі бар кәдесыйлар сыйлағанда, бұл да тәуекел туғызады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптардың енді сатып алуларға қатысатын адамдарға тікелей қатысты екенін ескерсек, мұндай «назар белгілері» мүліктік игіліктерді ұсыну ретінде бағалануы мүмкін, бұл жол берілмейтін жағдай. Сырттан қарағанда бұл сыпайылық қимылы болып көрінсе де, заң тұрғысынан бұл болашақтағы бейресми міндеттемелер үшін негіз жасайды. Біздің міндетіміз — контрагенттермен ашық және ресми қатынастар құру, ал кез келген осындай ұсыныстар қабылданбауы және комплаенс-қызметке жеткізілуі тиіс.

Осының бәрін не істеуіміз керек? Бұл тәуекелдерді қалай азайтуға болады? Жауап біздің күнделікті жұмысымызда және ұйымда қазірдің өзінде бар тетіктерде жатыр. Біріншіден, бұл ішкі саясаттар мен рәсімдерді қатаң сақтау. Оларды білу және қолдану қажет. Екіншіден, бұл ашықтық және туындаған күмәндар туралы хабарлауға дайын болу. Егер қалай әрекет ету керектігіне сенімді болмасаңыз, қысымды сезінсеңіз немесе әлеуетті мүдделер қақтығысын көрсеңіз, ең дұрыс қадам — комплаенс-қызметке жүгіну. Біз мұнда жазалау үшін емес, заңды және этикалық шешімдер табуға көмектесу үшін отырмыз. Үшіншіден, бұл біздің кәсібилігіміз және кәсіп құндылықтарына берілгендігіміз. Түптеп келгенде, біздің адалдығымыз бен әдептілігімізге ұйымның беделі ғана емес, сонымен қатар біздің пациенттеріміздің денсаулығы мен өмірі де байланысты. Осыны есте сақтап, сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне қатысты нөлдік төзімділік мәдениетін бірге құрайық. Назарларыңызға рахмет.

Төрағалық етуші: ***Думбирова М.М.***

Комплаенс-офицер: ***Салимов Г.Д.***